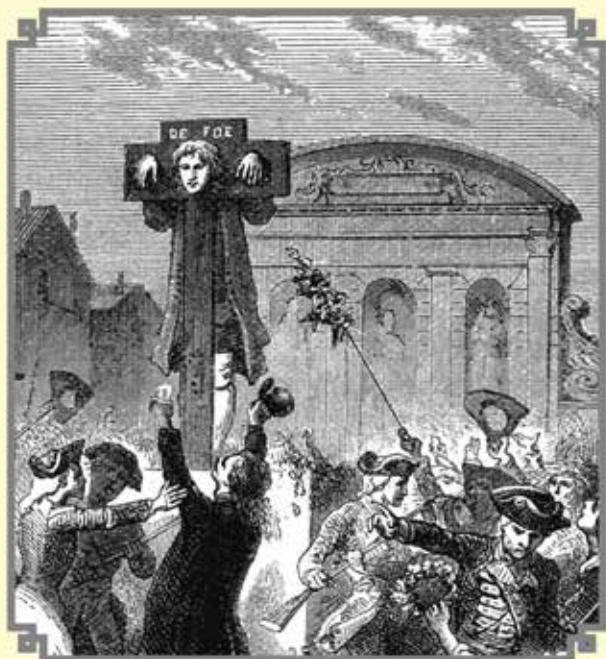

Biografisk text från 1880

Författaren

Daniel

Defoe

Biografi:

Författaren Daniel Defoe.

Återutgivning av text från 1880

av Albert Andersson-Edenberg

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-652-5

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om författaren av en av världens mest berömda böcker.

Den rätt korta texten beskriver hur Daniel Defoe hamnade i flera politiska bråk på grund av sin religion samt hur han till och med satt i fängelse under en period.

Du får också veta lite om hans mest kända verk, boken om den strandsatte sjömannen Robinson Crusoe, som publicerades för lite mer än 300 år sedan.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1880 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Robinson Crusoes författare".

Författare till texten är Albert Andersson-Edenberg (1834–1913).

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Biografi: Författaren Daniel Defoe

Den här texten publicerades ursprungligen år 1880 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Robinson Crusoes författare". Författare till texten är Albert Andersson-Edenberg (1834–1913).

Hvem känner icke numera den bok, hvilkens innehåll skildrar *Robinson Crusoes* underbara öden på den obebodda ön i oceanen? Verldslitteraturen äger ej många böcker, hvilka rönt en sådan framgång och utbredning som denna. Hvarje bildadt folk har införlifvat henne med sin litteratur, och hon har genomgått flera omarbetningar, lämpade efter den stigande utvecklingen och vetenskapens fortgående upptäckter, men grundidén, den tilltalande tanken, att i en människas öden framställa hela mensklighetens framsteg, från det mest hjälplösa tillståndet genom de olika skedena af odling tills samhället med dess många hjälpmedel framstod i ordnad skick, har alltid bibehållits. Deraf förklaras ock, att boken kunnat och kan utgifvas i oupphörligt nya upplagor, utan att innehållet någonsin blir gammalt och utan att det förlorar något af sin tjuvningskraft för de ungas sinnen. Beskrifningen af Robinson Crusoes öden är nämligen

framför allt ungdommens bok.

Mindre känd än denna bok är emellertid den författare, hvilkens namn hon redan mer än halftannat århundrade burit öfver jorden, för att ännu för kommande seklers slägten vittna om hans snille och djupa kännedom om den menskliga naturen och dess utvecklings historia och på dem utöfva ett mäktigt inflytande. Ty hvarje nytt släktled, som tager livvets och civilisationens arf af fäderna för att förkofradt lemna det åt barnen, skall erbjuda en tacksam jordmån för det rika utsädet af hans fruktsamma tankar.

Med det hufvudsakliga syftet, att i ord och bild bekantgöra en enda händelse i denne författares lif, tillika utgörande en kännetecknande tids- och kulturbild, skola vi dertill foga några underrättelser om hans öfriga öden.

Daniel Defoe — så heter författaren till den ursprungliga skildringen af Robinson Crusoes lefnad, grundad på anteckningar af en på den obebodda Juan Fernandez-ön landsatt sjöman vid namn Selkirk — var engelsman och född i London år 1661. Efter slutade studier försökte han sig i flera yrken, slutligen äfven i handel, men naturen hade hos honom nedlagt krafter att bryta sig väg i en helt annan riktning, och om sider bestämde han sig för att följa sin kallelse och egna sig åt författareskap. Med lif och lust och en talang, som snart ådrog honom större uppmärksamhet, kastade han sig in i sitt lands partistrider, de politiska såväl som de kyrkliga, hvilka då i hög grad upprörde Englands befolkning och hvarvid han med ovanlig oförskräckthet, lika hatad af motståndarna, som beundrad af partivännerna, särskildt kämpade för den konstitutionella frihetens grundsatser och sökte hos sina landsmän inskräpa deras betydelse.

Det var den tiden, liksom förut och äfven långt efteråt, förenadt

med ganska stora faror, att intaga förpostens plats mellan stridande partier. Lagstiftningen var barbarisk, lagskipningen summarisk. Defoe, som mera tog hänsyn till hvad hans öfvertygelse manade honom att bestraffande skrifva, än till hvad lagen tillstodde honom att ostraffadt yttra, fick också erfara detta, i det han snart kom i delo med rättvisans handhafvare. Slutligen blef han för en 1702 utgifven skrift: "Kort process med dissenterna", om hvilken skrift man dock aldrig blifvit ense, huruvida innehållet var allvarligt menadt eller endast satir, dömd att stå tre dagar vid skampålen och derefter att i sju år hållas i fängelse. Detta straff, hvarmed de politiska motståndarna, som för tillfället hade makten, ville qväfva en stridig öfvertygelse och tysta en besvärlig vedersakare, blef emellertid, såsom det alltid pläгат gå i slika fall, af alldeles motsatt verkan. Skampallen blef för Defoe en trappa, icke till förnedring, utan till upphöjelse. När fängelsets port för honom, redan 1704, till följd af en inträffad ministerförändring, åter öppnades, gick han, helsad af folkets sympatier, derur som en vida populärare och berömdare man, än han fördes dit in. Förföljelsen hade sålunda, tvärt emot sin afsigt, sjelf gjort honom till en fruktansvärdare motståndare, än någonsin, och satt skarpare vapen i hans hand, än han ägde förut. Hans ändrade ställning och betydelse efter schavotteringen kännetecknas, bland annat, derigenom, att han af drottning Anna eller, kanske rättare, af hennes ministrar användes i underhandlingarna rörande unionen mellan England och Skottland, om hvilken förening han sedan, 1709, utgaf en värdefull historisk afhandling.

Den ställning, Defoe särskildt intog till sitt lands religiösa stridsfrågor, beredde honom dessutom många personliga obehag. Ifrig protestant och sålunda afgjord och oförsonlig motståndare till påf-

vevåldet och det katolska presterskapets verldsliga maktbegår och missbruk af sitt vålde öfver samvetena, sökte han mårkla fred mellan de stridiga meningarna bland hans egna trosförvandter. Den fördragssamhet, han för dem predikade, lika frimodig och varm, lika ihårdig och kraftig, som då han upptrådde i rent politiska frågor, ådrog honom emellertid allas misshag. Fördragsamhet ingick icke i den tidens religiösa åskådning. Med eld och svård allena ville man utbreda Guds rike på jorden; genom hot och tvång, genom tortyr och allt slags våld ville man uppbygga den kyrka, der försoningens lära skulle predikas! När slutligen Defoe vid intråffande tronledighet genom utgifna ströskrifter började arbeta för, att England skulle kora sin tronföljare ur det protestantiska hannoverska furstehuset, blef oviljan mot honom så stark, att han åter, 1713, dömdes till fångelse. Denna dom upphåfdes dock snart, men när en furste af Hannover sedan, 1714, verkligen upphöjdes på Englands tron och denne med lika ovåntad, som oförklarlig, otack lönade Defoe, drog han sig helt och hållet tillbaka från det politiska lifvet och eignade sig sedan uteslutande åt rent litterära sysselsåttningar, hvaraf följden blef, utom en mängd folkbildande, populära uppsatser, en hel rad romaner, verkliga äfventyrsskildringar, bland hvilka den berömdaste blef Robinson Crusoe, som utkom 1719 och öfversattes första gången på svenska år 1752.

Defoe, hvilken betecknas som grundläggare af den art författarskap, hvars mästare vår samtid ågt i en Dickens, en Thackeray, har efter döden äfven åtnjutit åran af att få sina samlade arbeten (tjugo band, utgifna 1840—1841) försedda med anmärkningar af Walter Scott och andra engelska litteraturens stormån. Han dog i London den 6 April 1731.

Anderson-Edenberg.

Daniel Defoe på skampallen.

(Teckning af Emile Bayard.)

Viktiga ord och personer

Andersson-Edenberg, Albert.

[1834–1913] Svensk journalist. Arbetade som redaktionssekreterare på Dagens Nyheter 1865–1873 men är mest känd som chefredaktör på Svenska Familj-Journalen från 1882.

Drottning Anna.

[1665–1714] Drottning av Skottland och England från 1702 tills 1707 och Irland från 1702 tills 1714. Anna var den första regenten när riket Storbritannien bildades 1707. Drottningen var den sista monarken från Stuart-ätten vid den brittiska tronen.

Dickens, Charles.

[1812–1870] Brittisk författare. Är en av världslitteraturens mest kända skribenter och betraktas som den bästa romanförfattaren under 1800-talet. Några av hans många kända verk är "En julsaga" (1843), "David Copperfield" (1850), "Oliver Twist" (1838) och "Pickwickklubben" (1837).

Georg I av Storbritannien.

[1660–1727] Brittisk och irländsk kung från 1714 tills sin död 1727 samt kurfurste av Hannover 1698–1727. Föddes i Tyskland

och blev den förste monarken av Huset Hannover när han tog över tronen 1714. Tvingades slå ned ett invasionsförsök av tronpretendenten Jakob Edvard Stuart. Som kurfurste av Hannover erövrade han Bremen och Verden år 1719 från Sverige.

Hannoverska huset.

En tysk kungadynasti som tog över den brittiska tronen år 1714 då den ersatte Huset Stuart. Den förste monarken var Georg I som regerade över Storbritannien 1714–1727. Dagens brittiska monark är en direkt ättling till Georg I men kungahusets namn har ändrats. Till Huset Hannover räknas de sex brittiska monarkerna Georg I, Georg II, Georg III, Georg IV, Wilhelm IV och Viktoria.

Scott, Walter.

[1771–1832] Skotsk författare. Var en av världens mest berömda författare i början av 1800-talet. Anses som skaparen av den historiska romanen. Är mest känd för romanen "Ivanhoe" (1820).

Selkirk, Alexander.

[1676–1721] Skotsk sjöman. Blev år 1704 ilandsatt på en ö utanför Chiles kust. Han tvingades tillbringa mer än fyra år på ön innan han räddades. Selkirks liv är troligen förebilden för författaren Daniel Defoes romanfigur Robinson Crusoe.

Thackeray, William Makepeace.

[1811–1863] Brittisk författare som främst skrev satiriska böcker. Är mest känd för sin roman "Vanity Fair".

*Nu kan du prenumerera på våra nya titlar via **patreon**.*

- Du får en ny e-deckare i veckan.*
- Du får tillgång till ett bibliotek med 50-100 titlar.*
- Du får tillgång till massor av fakta och biografier.*

Mer info:

www.patreon.com/klassiskadeckare